

Vijeročka Šipka

RADIONICA ZA DRUGI SVETSKI RAT

(Nastavna jedinica za učenike četvrtog razreda osnovne škole)

Edukativni program učenicima 4. razreda namenjen ponavljanju tematskih celina Drugi svetski rat, okupacija i borba za oslobođenje.

U drugom delu časa osvrst na umetnike, koji su živeli i stvarali u ratu, borili se, bili u zarobljeništvu, zatvorima ili pak nastradali od okupatora.

Powerpoint prezentacija prikazuje radove slikara, koji se nalaze u Likovnoj zbirci Muzeja Vojvodine: Bogdan Šuput, Milan Konjović, Sava Šumanović, Martin Solaržik, Boško Petrović i Aleksandar Lakić.

Realizacija:

Na delu stalne postavke Muzeja Vojvodine pod nazivom Vojvodina u XX veku, smeštenoj u Dunavskoj 37.

Izlaganje započinje ispred slike Anastasa Bocarića na kojoj je prikazana Velika narodna Skupština Srba, Bunjevaca i ostalih Slovena, na kojoj je odlučeno da se Vojvodina priključi Kraljevini Srba Hrvata i Slovenaca (25. novembar 1918 u Novom Sadu). Time je ostvaren vekovni cilj nacionalne borbe vojvođanskih Srba.

Da li znate ko je bio prvi kralj Srba, Hrvata i Slovenaca? Kralj Petar I Karađorđević

Po prvi put su Južni Sloveni bili u zajedničkoj državi, kojom je vladala dinastija Karađorđevića. Glavni grad je bio Beograd.

Život u Kraljevini između dva svetska rata

Industrija je bila slabo razvijena. Trgovina i zanatstvo je zaviselo od nerazvijene poljoprivredne i industrijske proizvodnje. Zanatstvo je od svih privrednih grana u Vojvodini najviše napredovalo, jer za osnivanje zanatskih preduzeća nije bio potreban veći kapital. Stari zanati su izumirali a razvijali su se novi (elektromehaničarski, električarski, instalaterski).

Poljoprivreda je bila glavna privredna grana. Ulaskom Vojvodine u Kraljevinu SHS vojvođanska privreda se preorijentisala na nerazvijeno unutrašnje tržište. Prestala je da

bude veliki izvoznik žitarskih i mlinskih proizvoda na srednjeevropsko tržište.

Početak tridesetih godina opšta privredna ekonomska kriza obuhvatila je sve grane vojvođanske privrede: izražen je opšti pad izvozne trgovine, kupovne moći stanovništva, padom cena industrijske robe, najamnine i slomom privatnog bankarstva.

Drugi svetski rat

Drugi svetski rat je bio najveći sukob u ljudskoj istoriji. Trajao je 6 godina od 1939-1945.

Počeo je tako što su Nemačka, Italija i Japan sklopili savezništvo sa ciljem da zavladaju svetom. Na drugoj strani bili su Savezničke sile: Sovjetski savez, Engleska, Francuska i Amerika i manje države kao što je bila Jugoslavija.

6. aprila 1941. Nemci i njihovi saveznici napali su Jugoslaviju iz više pravaca. Sa 1000 aviona bombardovali su Beograd, Niš, Kraljevo i druge gradove.

Jugoslovenska vojska nije bila pripremljena za odbranu, te je pružala otpor okupatoru svega 11 dana. Oko 300.000 vojnika je bilo uhapšeno i odvedeno u logore.

Kraljevinu Jugoslaviju su podelile države koje su je okupirale: Nemačka, Italija, Bugarska i Mađarska. Kralj Petar II i mnogi političari su pobjegli u Englesku i druge države. Sličnu sudbinu je doživela i Vojvodina: bila je posednuta od agresorskih trupa Hitlerove Nemačke i njenih saveznica i podeljena na tri potpuno odvojena okupatorska područja.

Okupacija i bitka za oslobođenje

Pitanja:

1. Zašto je sloboda bitna svakom čoveku i narodu?
2. Kako izgleda život čoveka ili naroda kada nije slobodan?
3. Šta su narod i pojedinci morali da učine da bi bili slobodni?

Već posle nekoliko meseci posle okupacije pokrenuta je oružana borba da bi se proterao okupator iz zemlje. Ta borba je trajala sve do oslobođenja. Borci sa ovih prostora su se borili i van prostora Vojvodine, u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Hrvatskoj i Sloveniji.

Otpor okupatoru pružala su dva pokreta: četnički na čelu sa Dražom Mihajlovićem i partizanski na čelu sa Josipom Brozom Titom.

Na početku partizani i četnici su saradivali ali je među njima došlo do nesuglasica, koje su odnele mnogo života, bilo je slučajeva da u istoj porodici budu i četnici i partizani koji su međusobno ratovali. Rat u Jugoslaviji je trajao 4 godine.

Godine 1944. su se partizani i jedinice Crvene Armije približile ka okupiranom Beogradu. Šest dana je čak trajala bitka za oslobođenje Beograda.

Jedinice Crvene armije učestvovala u oslobođanju mnogih delova naše zemlje: Timočke Krajine, Banata i Bačke, bitci na Batini i oslobađanju Baranje, na sremskom frontu. Od SSSR-a je primljena značajna pomoć u oružju, vojnoj opremi i drugom ratnom materijalu.

Proboj Sremskog fronta trajao 3 meseca. Sredinom maja oslobođena je cela zemlja.

Zadaci:

1. Nacrtaj simbole komunizma i nacizma
2. Nacrtaj sa stalne postavke:
  - uniformu oficira Kraljeve garde
  - okupatorsku uniformu
  - uniformu vojnika Crvene armije

DRUGI DEO

Umetnici u borbi

U drugom delu ćemo spomenuti neke umetnike, koji su živeli i stvarali u ratu, na čiji život je ovaj događaj ostavio trag, borili se, bili u zarobljeništvu, zatvorima ili pak nastradali od okupatora.

Priču prati Powerpoint prezentacija radova slikara koji se nalaze u likovnoj zbirci Muzeja Vojvodine: Bogdana Šuputa, Milana Konjovića, Save Šumanovića, Martina Solaržika, Boška Petrovića i Aleksandra Lakića.

Šta je rat i okupacija prouzrokovala kod umetnika toga doba?

Kakva osećanja budi rat u vama?

Umetnici su takodje kao i ostali građani učestvovali u borbi protiv okupatora a na svojim radovima beležili događaje iz tog vremena.

Kako su izgledale njihove slike? Na radove umetnika ovaj nemio događaj je ostavio traga i u njihovim osećanjima, a morali su slikati u teškim uslovima uz probleme sa

nabavkom slikarskog materijala.

U časovima odmora u svojim ratnim beležnicama ili u tamnicama i logorima slikari su slikali lica svojih ratnih drugova , boraca, ranjenika. Beležili su mučenja, zločine, glad, strah, scene iz logora i tamnica u kojima su bili zatvoreni. Slikali su opustošena sela i zgarišta kuća.

Zbog nedostatka materijala umetnici izrađuju slike i crteže u olovci , tušu, uglju, kredi, tinti i bajcu.

Slikarske tehnike - podsetnik

Pastel je slikarska tehnika, u kojoj se za crtanje koristi bela kreda pomešana sa bojom u prahu. Razlikujemo suvi i voštani pastel.

Linorez je grafička tehnika u kojoj se crtež urezuje na linoleum. Preko toga se nanosi štamparska boja i crtež se otiskuje na papir.

U drvorezu postupak rada je isti samo se razlikuje podloga – drvo.

Zadatak: tehnikom suvog pastela nacrtati rad nadahnuti prikazanim radovima umetnika